

Maastik ja ajalooline lähenemine sellele

Martins Lukins

Läti Ülikool

Geograafia ja maateaduse teaduskond

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

European Union

Mis on maastik?

- Ruum
- Vaade
- Piirkond
- Koht
- Loodus
-

European Union

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Mis ei ole maastik?

- ~ loodus
- ~ vaade
- ~ keskkond
- ~ koht

European Union

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Euroopa Maastikukonvensioon (Florence, 20. oktoober 2000)

- “Maastik” on inimese poolt tajutav, looduslike ja/või inimtekkeliste tegurite toimel ning vastasmõjul kujunenud iseloomulik ala

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

European Union

Mõned maastiku käsitlused

- Iga osake maastikust on kontekstis kindlas tähenduses
- Nähtus terviklikult vajab rohkem kui lihtne elementide summa
- Maastik muutub kogu aeg

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

European Union

mikro vs. makro

Liikumapanevad jõud ja tegurid maastikumutustel

- makrotasand: maakasutuse regulatsioonid, poliitilised suundumused, majanduslikud regulatsioonid, globaliseerimine

- mikrotasand: kombed, praktikad, juhused, sotsiaalsed ja majanduslikud vajadused, esteetilised väärtused

European Union

Linking Estonia and Latvia

Part-financed by the European Regional Development Fund

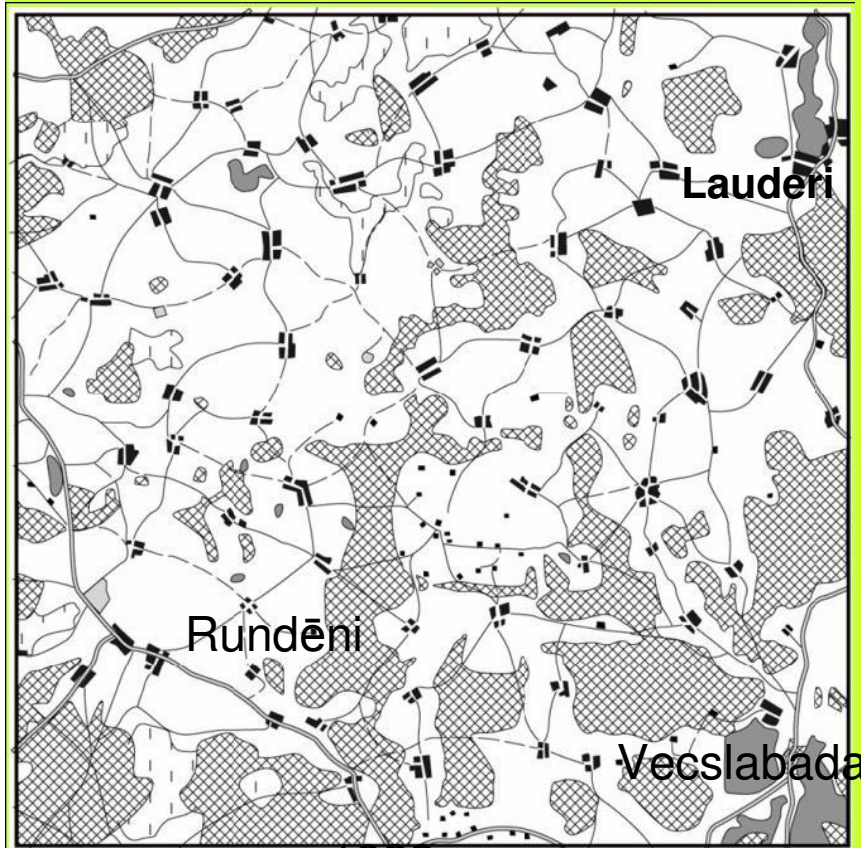
- Maastiku muutus ja ajalooliste kihtide ilmnenemine maastikus

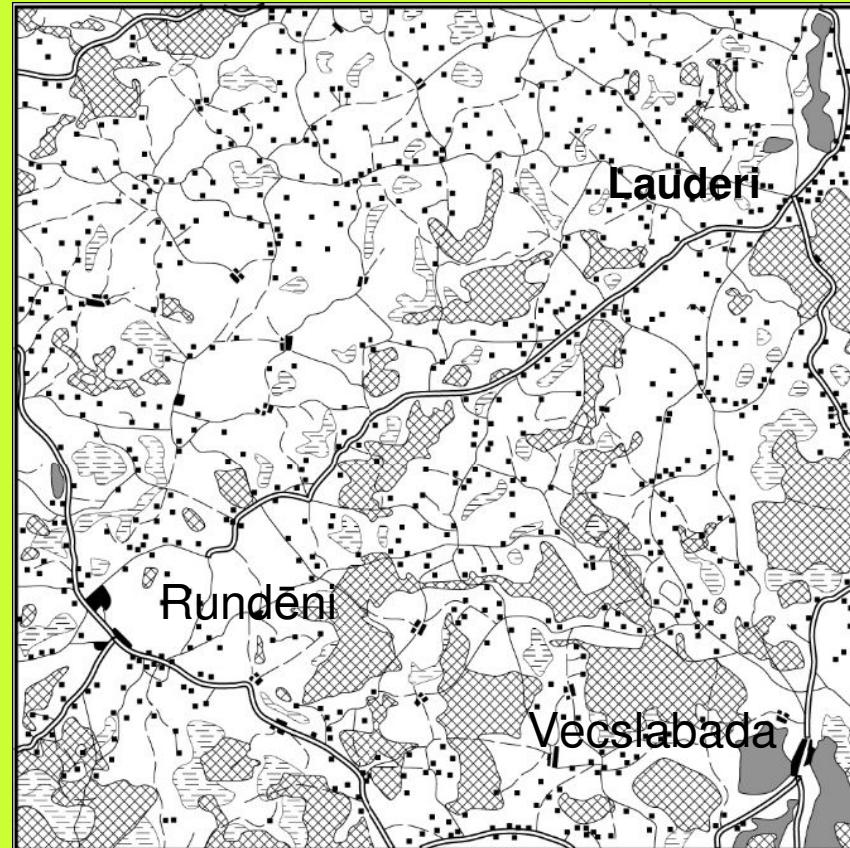
European Union

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Maastiku muutused maareformi tulemusena Latgale piirkonnas (1920-1930)

1922

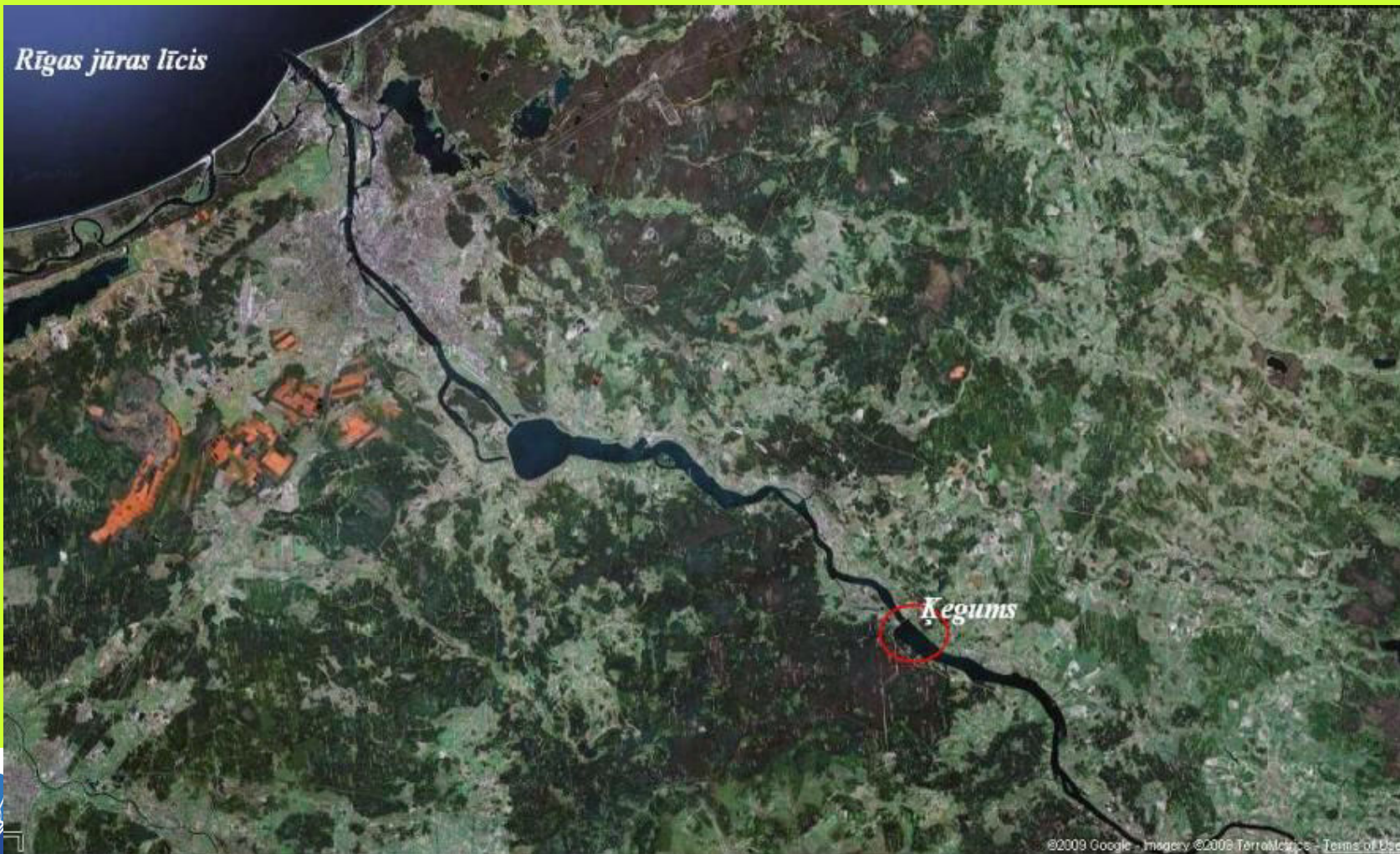
1929

European Union

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

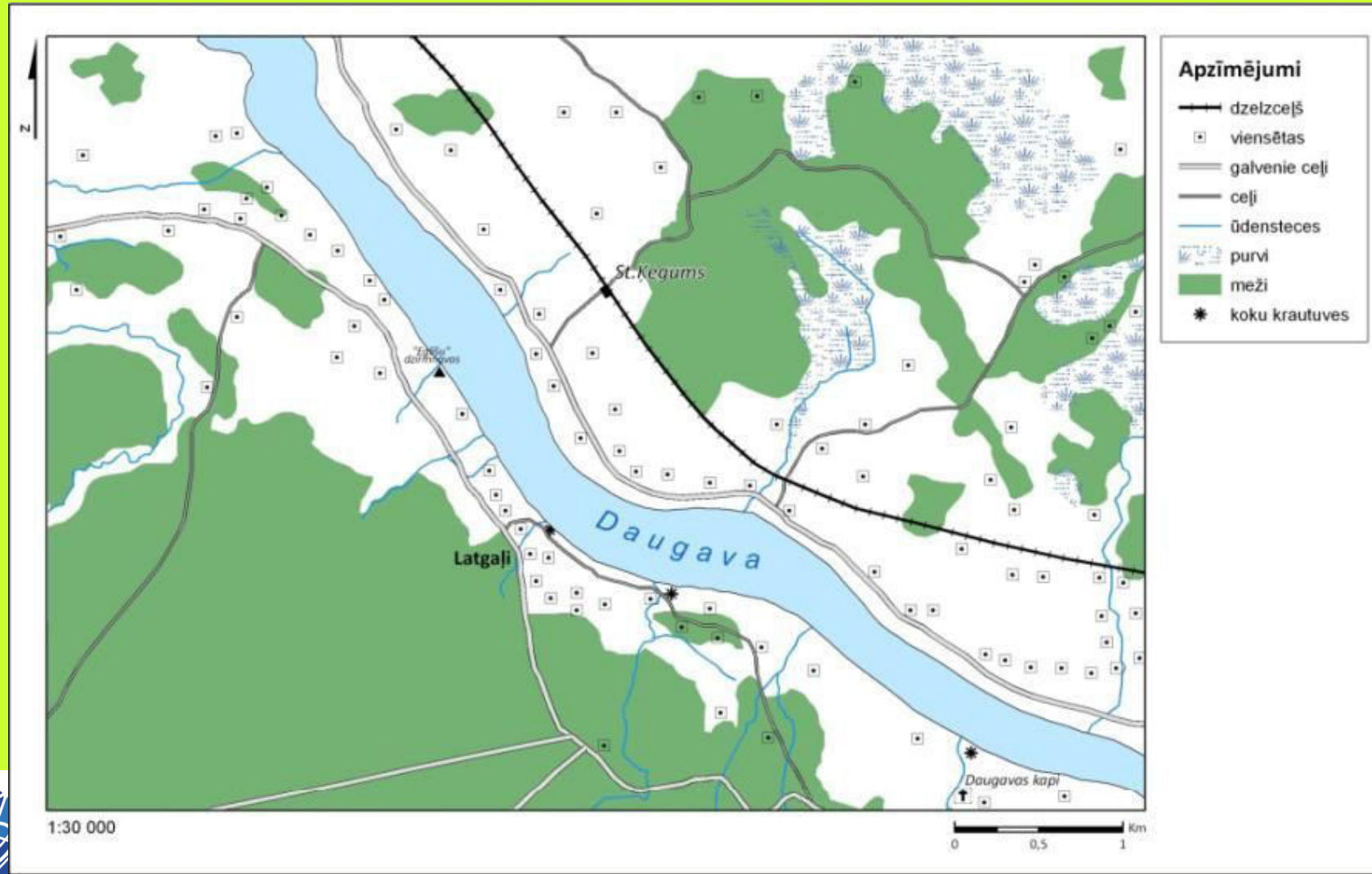
Kegumsi HEJ 1930ndatel (Lauris, 2009)

European Union

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

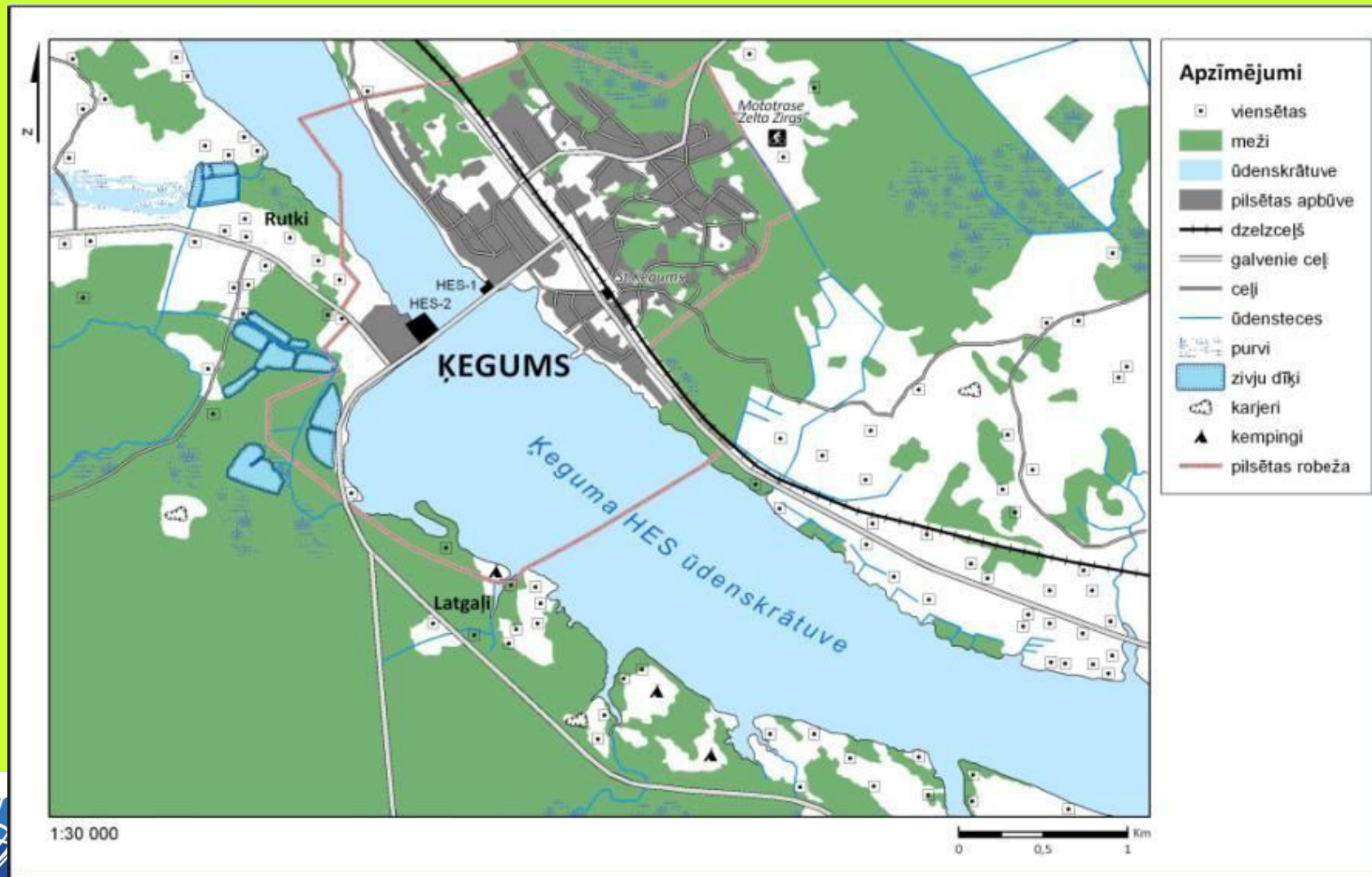
Ehituse eelselt

European Union

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

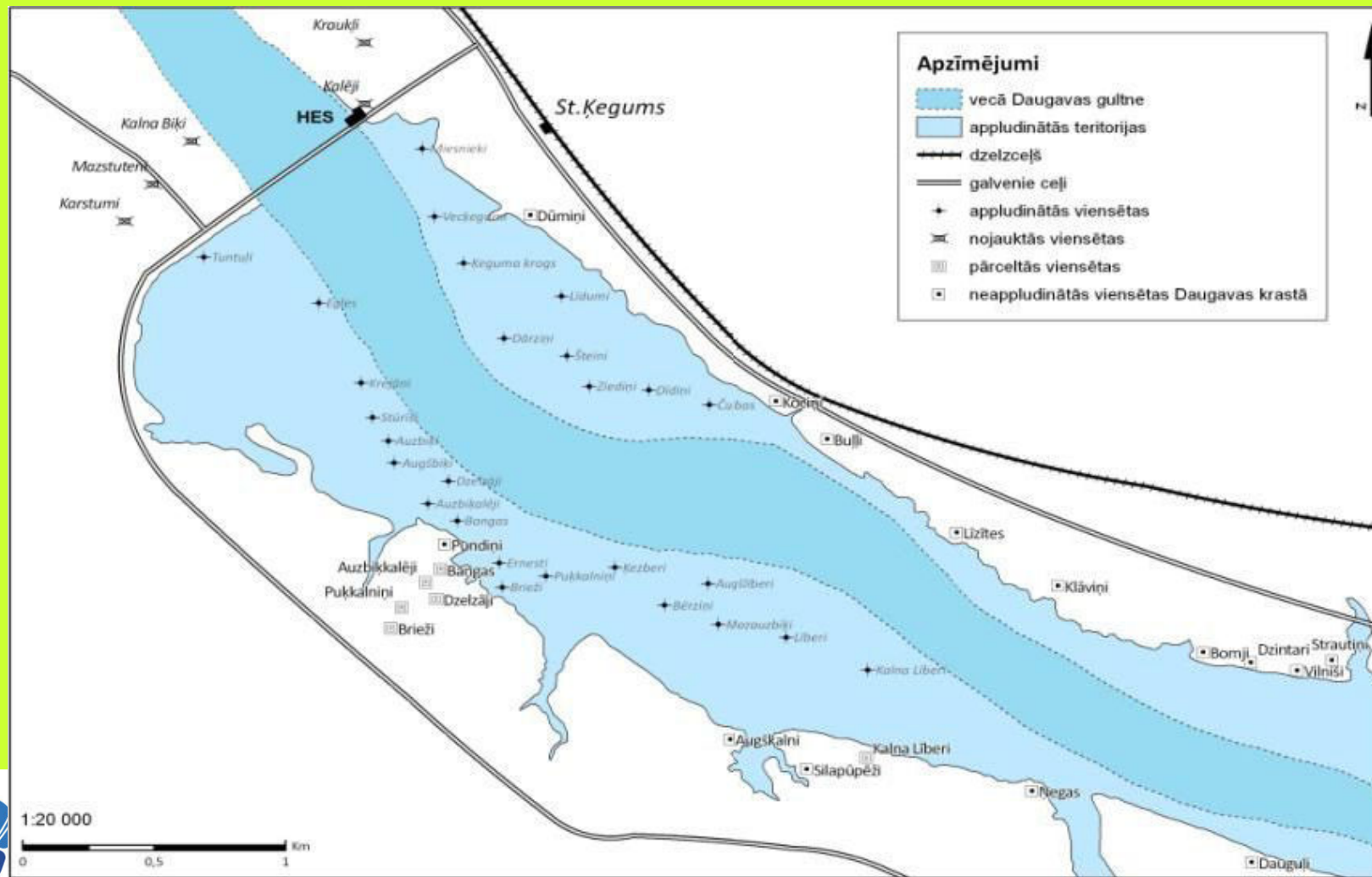
Maastik tāna

European Union

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

HEJ rajamise jārgselt hävinud asustuse kaart

Maastik kui pärand

Paljukihilisuus maastikus. *Vacumnīki* alevik *Pušmucova* vald (2007)

Maastiku lugemine

- Maastik sisaldab rohkest infot ökoloogilisest olukorrast, protsessidest, inimeste elust ja tegevusest üle sajandite

European Union

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Miks maastikku lugeda??

- *Taasluua ühendus minevikuga ja aru saada ajaloost*
- *Hinnata maastiku iseloomu*
- *Tõlkida maastiku elemendid läbi kogu maastiku konteksti*

European Union

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Maastiku lugemine

- ‘Maastiku lugemise’ mõiste põhineb maastiku autobiograafia ideel: maastiku hindamise lugu on kehastunud läbi tema mustri

Mis on *loetav* maastikus: nähtav ja mittetuletatav? (Muir, 2006)

- Tõendid metsadest maastikus
- Maakasutuse tõendid
- Joonobjektid
- Teed
- Asustus
- Põllud ja nende paiknemine

European Union

Linking Estonia and Latvia

Part-financed by the European Regional Development Fund

NÄIDE: Kuidas lugeda metsamaastikku?

- Kas puistu on istutatud või arenenud looduslikul teel

Loodusmetsad: valdavalt isearenevad puuliigid...

Istutatud metsad: monokultuurid, puud ühtlase vanusega...

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

European Union

Kuidas lugeda metsamaastikku?

Piiride kuju

Metsa nimi ja selle tähendus

Liigiline koosseis

Varasem majandamine

Märgid pikaajalisest metsamaast

Kaardid

Märgid maakasutusest enne metsastumist

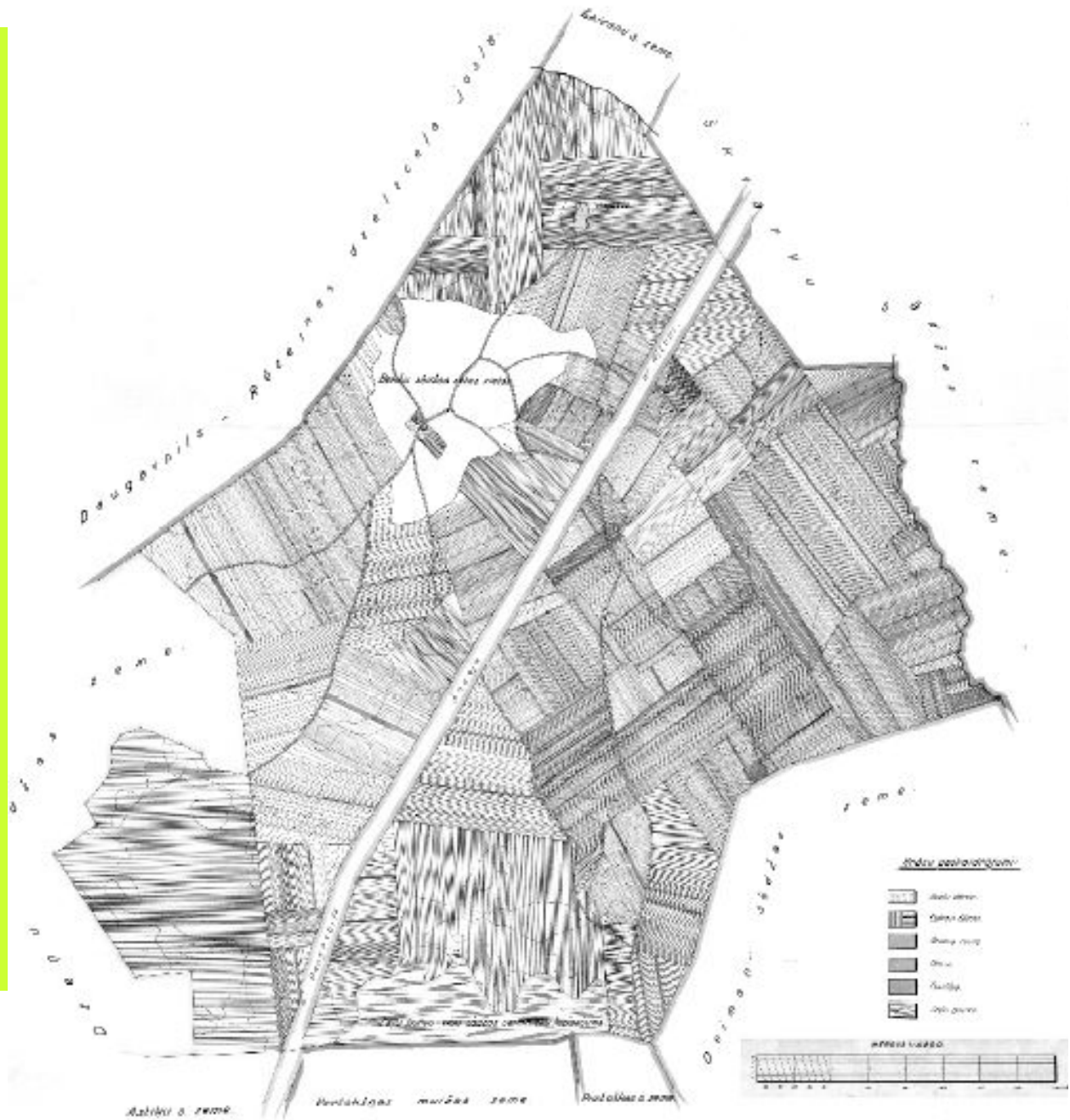

European Union

Linking Estonia and Latvia

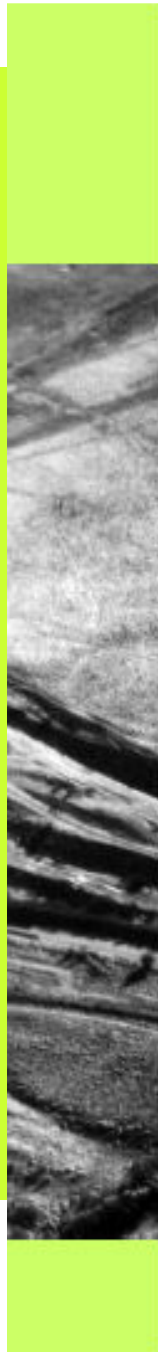
Part-financed by the European Regional Development Fund

Piirid

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

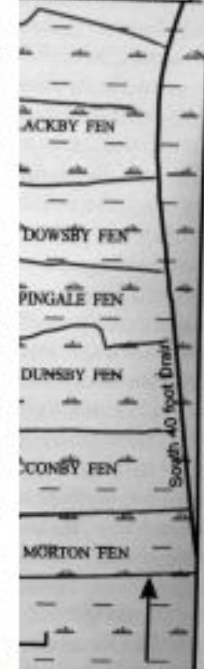
Teed

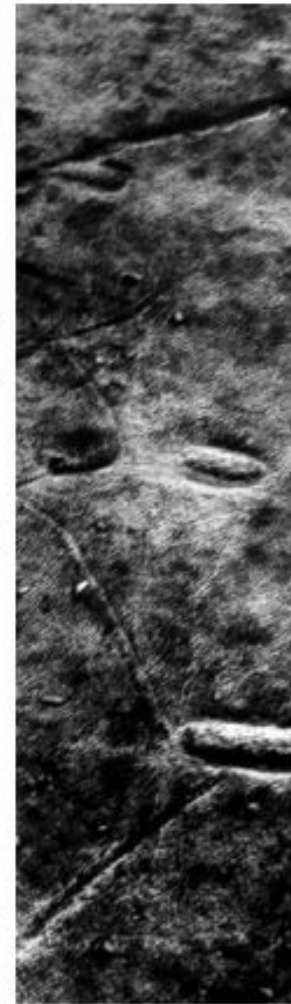
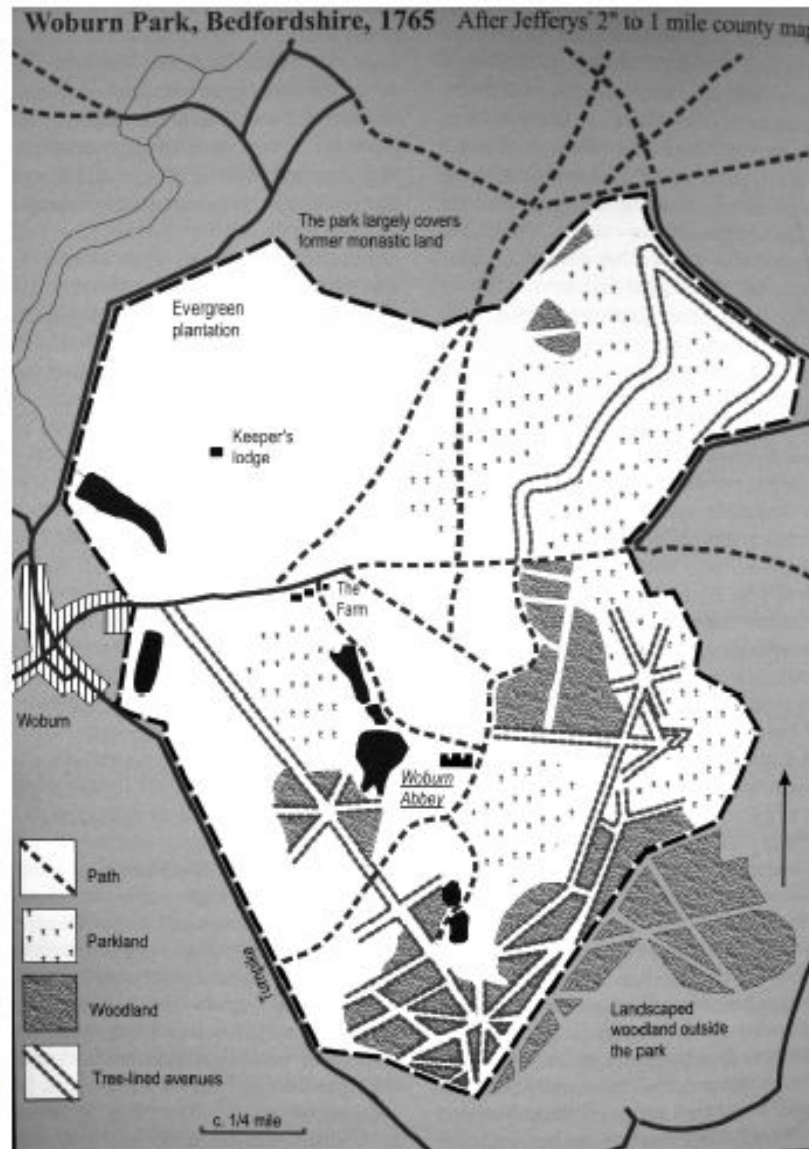
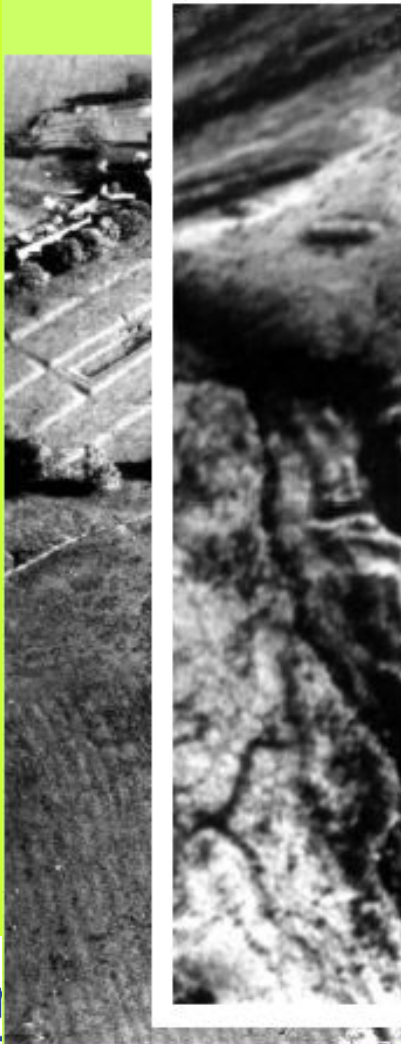
ig, Lines-

s to the east of
n edge derive
tracks developed
g medieval
id colonisation

Sotsiaalne staatus, võimu ilmingud maastikus

Põllud ja nende kuju

European Union

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Ajaloolise maastiku uurimise tehnikad:

- Ortofotode interpreteerimine,
- Ajalooliste dokumentide tõlkimine
- Taimekoosluste tuvastamine,
- Põldude topograafia hindamine.

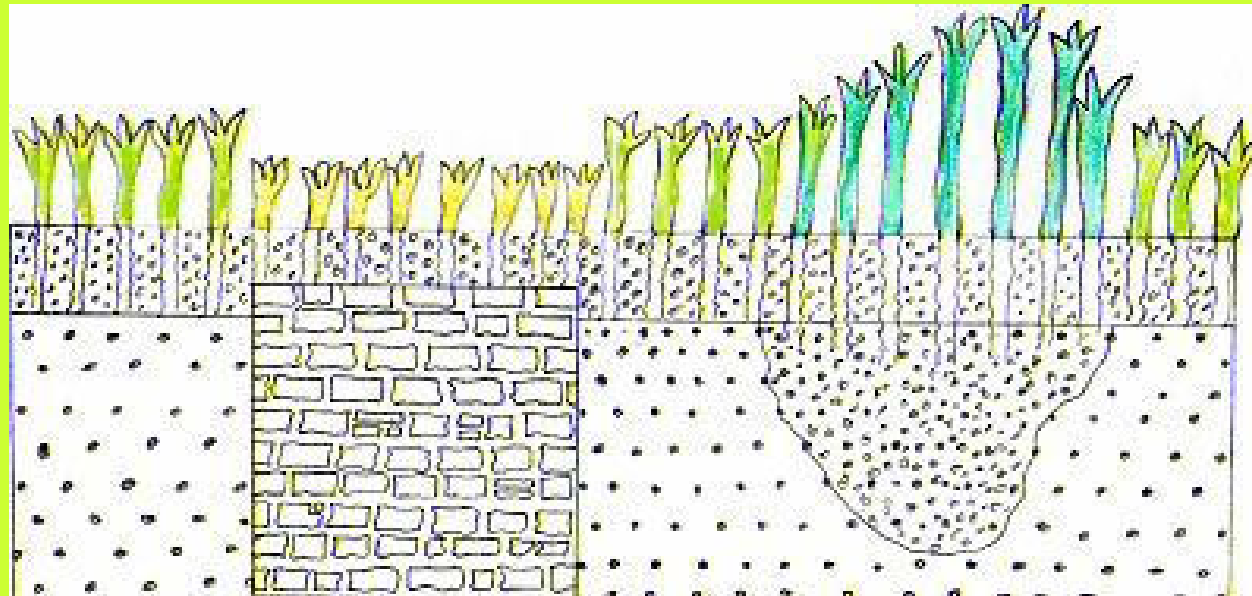
+ ootused, intuitsioon ja kogemused

European Union

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Aerofotod

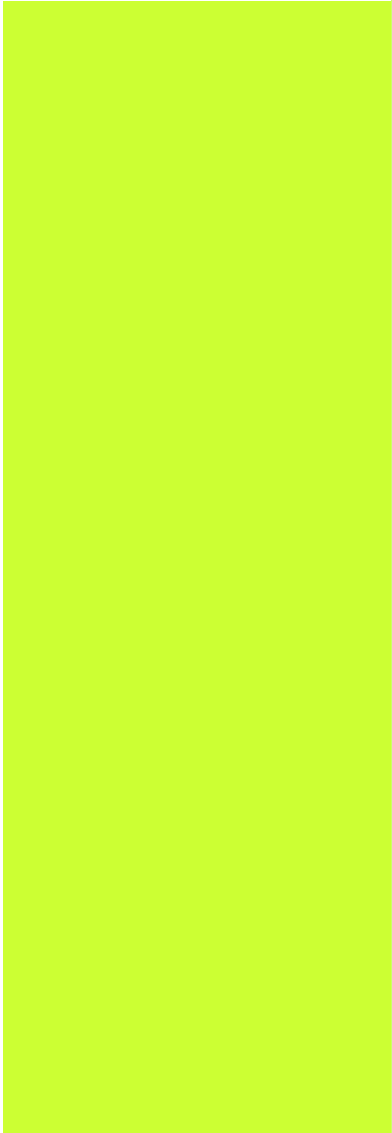
Teravilja saagikuse erinevused

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

European Union

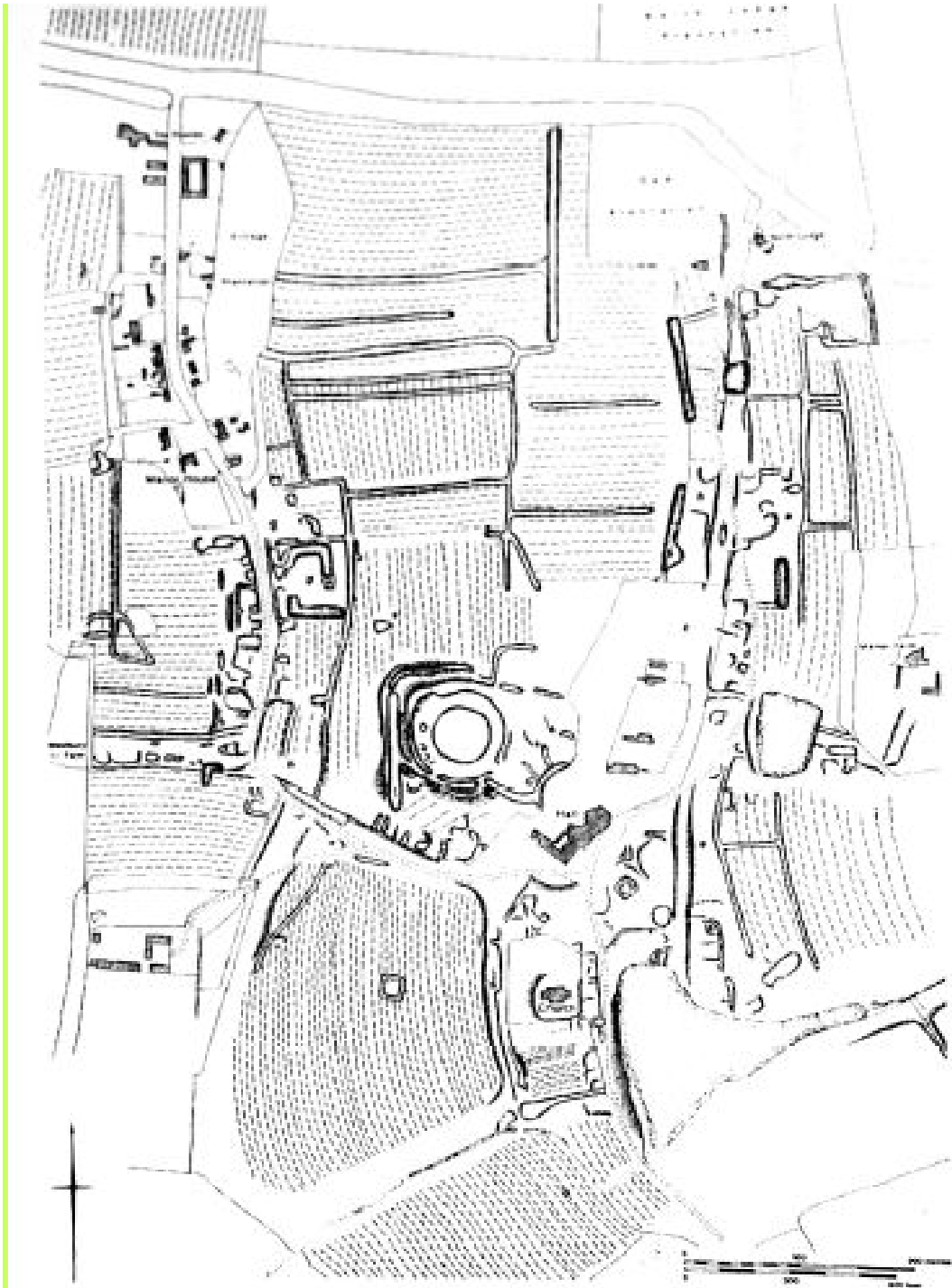
Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development

Kaevetööd

European Union

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Kaevetööd

Vanad kaardid

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Täna tähelepanu eest!

European Union

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund